

Hanna Ekner
Samhällsbyggnadsenheten
010-2236317

Regeringskansliet
c/o Finansdepartementet

Remiss avseende delar av betänkandet Stärkt planering för hållbar utveckling

Er beteckning: Fi2021/01486

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen i Jönköpings län ställer sig positiv till utredningens ambition och stödjer de viljeinriktningar och mål som anges i betänkandet. Planering för ett transporteffektivt samhälle är en viktig byggsten i det långsiktiga klimatarbetet och skapar förutsättningar för utsläppsminskningar och energieffektivitet i transportsektorn. Länsstyrelsen instämmer i att det krävs en kombination av lagändringar och normförändringar för att uppnå varaktig förändring i riktning mot en hållbar samhällsutveckling.

Länsstyrelsen anser att plan- och bygglagen, PBL, i möjligaste mån ska möjliggöra en ökad transporteffektivitet och tillgänglighet genom hållbara transporter, och ställer sig därför bakom de föreslagna förändringarna i PBL. Länsstyrelsen anser dock att det är svårt att fullt ut överblicka förslagets konsekvenser och effekter, och är till viss del tveksam till om utredningens förslag i realiteten kommer att ge de resultat som utredaren menar, bland annat då lagförslagen är vägledande snarare än styrande. De förändringar som utredningen föreslår bör snarast betraktas som en pusselbit bland många, och de behöver stärkas och kompletteras genom en rad andra åtgärder, både lagstiftningsmässigt och normförändrande.

Synpunkter på förslagen

FÖRÄNDRINGAR I PBL

Såsom konstateras i utredningen utgör klimatfrågan en av samhällets största och mest angelägna utmaningar, och transportsektorn medför en betydande miljö- och klimatpåverkan. Att genom tillgängliga medel styra mot ett mer transporteffektivt samhälle är angeläget, och Länsstyrelsen tillstyrker därför de föreslagna tilläggen av skrivningar avseende transporteffektivitet i PBL, liksom tilläggen avseende mobilitetsåtgärder.

Länsstyrelsen kan dock konstatera att de föreslagna ändringarna i PBL är vägledande och inte styrande, och att transporteffektivitet även fortsatt kommer att vara en parameter bland många som kommuner har att ta hänsyn till och väga emot varandra i planeringen.

Samhällsplaneringsprocessen är mycket komplex och intressen står inte sällan emot varandra. Huruvida tilläggen om transporteffektivitet i lagen kommer att ges en sådan tyngd att de de facto bidrar till en förändrad planering av bebyggelse och infrastruktur är svårt att avgöra i nuläget.

Länsstyrelsen vill vidare trycka på vikten av att frågor avseende transporteffektivitet hanteras i ett tidigt skede och på en övergripande nivå, såsom översiktsplanering, regional fysisk planering och planering av statlig infrastruktur. Att i en enskild detaljplan förhålla sig till begreppet transporteffektivitet riskerar att bli mycket svårt utan ett övergripande helhetsgrepp.

Klimatpolitiska rådet har pekat på den konflikt det innebär att många kommuner har ambitioner att minska biltrafiken och att främja mer hållbara resor, medan staten förväntar sig att kommunerna anpassar vägnätet till de trafikökningar som indikeras av Trafikverkets basprognos. En transporteffektiv samhällsplanering kan inte uppnås av någon aktör ensam, och ett säkerställande av samordning mellan nivåer och planinstrument är därför avgörande.

Länsstyrelsen vill understryka att staten bör bidra med en långsiktig styrning i klimatvänlig riktning, och att staten i dialogen med kommunerna agerar samordnat även i förhållande till frågor som rör bebyggelsestruktur. Vi ser därför ett behov av att Trafikverket som sektorsmyndighet omfattas av diskussionen om transporteffektivitet. Vi ser även ett behov av att se över de transportpolitiska målen utifrån målsättningar kopplat till ett transporteffektivt samhälle.

NATIONELL STRATEGI

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till behovet av en nationell strategi för en hållbar samhälls- och bebyggelsestruktur. Länsstyrelsen ser det som mer angeläget att samla mål och visioner och utnyttja exempelvis miljömålssystemet och målet God bebyggd miljö, snarare än att lägga till ytterligare en strategi.

FÖRSLAGENS EFFEKTER OCH KONSEKVENSER

Utredningen gör gällande att de förslag som läggs fram kommer att innebära långsiktiga och strukturella förändringar och därmed få samhällsekonomiska, främst positiva, effekter. Förslagen tros bland annat påverka hur kommuner och andra aktörer planerar nya och utvecklar befintliga stadsdelar, vilket i sin tur genererar positiva effekter för klimatet, miljön, människors hälsa och så vidare.

Länsstyrelsen kan konstatera att förslagen om förändringar i PBL är vägledande och ger kommuner ökade möjligheter att främja transporteffektivitet och mobilitetsåtgärder i planläggningen. För att

förändringarna ska ge effekt krävs en vilja och kraft i kommunerna att gå i den riktning som utredningen anför. Att så blir fallet, och att det i så fall sker i tillräckligt hög takt för att uppnå de önskvärda förändringarna, är inte givet.

Länsstyrelsen ställer sig också tveksam till utredningens slutsats om att ett minskat bilberoende och färre bilar i samhället skulle minska det offentliga behov av investeringar i infrastruktur (s. 202). För att på riktigt ersätta bilen som det primära fortskaffningsmedlet krävs sannolikt stora investeringar och en genomgripande omställning av samhället.

Länsstyrelsen konstaterar även att utredningen inte fullt ut behandlar vissa av de risker eller negativa konsekvenser som kan uppkomma till följd av förslagen. Utredningen tar exempelvis upp problem och målkonflikter som kan uppstå när boende på landsbygden billedes vill nå attraktiva målpunkter i städer där biltrafik inte är prioriterad, liksom risken för att närbelägna gator och kvarter utsätts för ett hårdare parkeringstryck när nybyggda fastigheter tillhandahåller färre parkeringsplatser. Effekterna av detta överlämnas till kommunernas hantering och analyseras inte närmare. I ett samhälle som under överskådlig tid sannolikt fortsatt kommer att vara bilberoende och bilburet kan man tänka sig fler utmaningar och konflikter av liknande sort, och det hade varit önskvärt med ytterligare problematisering kring dessa utmaningar.

LÄNSSTYRELSENS ROLL

Länsstyrelsens roll i detta sammanhang blir i första hand vägledande och rådgivande. Länsstyrelsen ser ett behov av kompetenshöjning och stöd för myndighetens medarbetare avseende transporteffektivitet, för att de i sin tur ska kunna ge råd och stöd till kommunerna på ett tillfredsställande sätt.

Allmänna synpunkter

TERMER OCH BEGREPP

Länsstyrelsen vill betona vikten av att nya begrepp som förs in i lagstiftning blir begripliga och tydliga. För att kommuner och andra som berörs av de föreslagna förändringarna ska kunna hantera dem korrekt och likartat kan det behövas både förtydliganden och metodstöd kring vad transporteffektivitet, mobilitetsåtgärder och mobilitetstjänster i realiteten innebär.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helena Jonsson med enhetschef Hanna Ekner som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Clara Gyllström, samhällsplanerare och Jesper Agrelius, klimat- och energiutvecklare medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.